

GÎNDURI DESPRE TEATRUL DE AZI

Arta dramatică este reprezentarea inocență a pasiunilor și jocurilor noastre. Antigona moare în fiecare seară, din vina noastră, ea își împlinește destinul, fără ca noi să fi avut de comis vreo crimă. Catharsis-ul ne eliberează de ceea ce am fi, fără îndoială, capabili să facem, de cele mai înspăimântătoare virtualități pe care societatea le-a zăvorât în ființa noastră.

Se ucide, se suferă, se moare, și emoția dă acestor acte adevărul pe care nu-l au. Aceasta e atât de adevărat încât actul teatral ratat stârnește râsul, și cu cât situația e mai tragică, cu atât ridicolul sporește.

Originea teatrului e sacră și el mai păstrează ceva de atunci. Ispășirea se pregatea în temple, și preoții și preotesele repetau în fața lui Dumnezeu gestul criminal căruia ritul îi acorda iertarea.

Spovedania creștină reinnoiește, într-un sens, acest rit. Ea este un dialog-ofranda, în care vinovatul mărturisește, fără consecințe practice, unui judecător ce se angajează să uite totul. Sublime dialoguri de surzi, al căror secret secretă inocență.

Teatrul a pierdut mult, uitându-și vocația inițială. Păcatele rituale ce se comit în public, amoruri și qui-pro-quo-uri, drame ale prostiei sau ale nebuniei, n-au mai multă nevoie să fie iertate decât osteneala pentru a fi fost comise

Dacă vă întoarceți cu o jumătate de secol în istorie, veți întâlni un teatru care, după propria mărturie a autorilor săi, nu este un gen literar. Englezii fac diferența dintre *dramatist* și *playwright*. Intriga ingenioasă își este suficientă sieși, fără preocupare pentru limbaj, pentru stil sau pentru verosimilul uman, cu condiția ca mecanismul să se învâртеască. Vodevilul, comedia de boulevard au înecat teatrul în frivolitatea lor.

Catharsis-ul a făcut loc impurității etalate. Cu patimi adevărate, cu arme adevărate, cu cuvinte adevărate. Arta a părăsit templul pentru lupanar.

* * *

Noul teatru nu este nici teatru, nici nou. El se exclude, prin propria sa voință, din arta dramatică, repudiind totodată arta și drama.

*

Întreprinderea e curajoasă și sănătoasă. Poate însă că nu în sensul în care prea

Adriana Popovici și Traian Pirlog în rolurile titulare din „Tristan și Isolda” de Jean de Beer pe scena Teatrului Tinenetului din Piatra Neamț

mulți o înțeleg astăzi. El se hrănește din degradare și o împinge pînă la limită. El nu reinvie teatrul, îl ucide, îl sfișie în bucăți.

* * *

Teatrul era pe moarte, nu murise îndeajuns. E timpul ca el să moară pe de-a-ntregul, pentru a renaște pe de-a-ntregul. El își va înfăptui adevărata sa revoluție.

Saint-Just proclama: „cei care fac o revoluție pe jumătate nu fac decît să-și sape mormintul”.

Acum, cînd comedia de bulevard a ajuns de neascultat, și teatrul așa-zis nou nu mai e decît o învălmășeală de rețete expirate, de infantilisme țipătoare, acum, cînd obscenitatea a atins limita unui eroticism de bazar, acum, cînd animalul istovit asudă și gîfăie, încremenit în patru labe, să-l ucidem cu o lovitură zdravănă, să transformăm teatrele în garaje (în afară de cazul în care valoarea lor arhitecturală le dă dreptul la statutul de monument istoric) și să așteptăm nașterea.

Cinematograful și televiziunea ne dau răgazul să așteptăm cu răbdare ziua în care necesitatea va ieși la lumină, acolo unde configurația socială o va arăta firească și de necomprimat. Fie că aceasta se va petrece în stradă, într-o cabană, în atelier

în templu, el își va găsi calea fără dificultate.

La nașterea sa, teatrul este o rugăciune, o conjurație, o implorare. Prin însăși natura sa, el este un act dezinteresat. Comercializarea îl condamnă la mediocritate, la venalitate, la motivații secundare.

*

Ce drum va trebui să-și croiască arta dramatică pentru a redeveni dezinteresată? Poate că e foarte simplu. Să redevină o artă, încetînd să fie o meserie. Să meargă să-și caute inspirația în suflute și în necesitatea interioară, și nu în mlaștinile îndoielnice ale oportunității. Prioritatea să fie smulsă interpretării și punerii în scenă, și restituită poetului.

